

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

26. TÝDEN (24.6.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Zintenzivnil se nálet krytonosců, může být až několik desítek brouků/rostlinu - monitorovat několikrát týdně na více místech porostu. S různou intenzitou pokračuje přelet ostatních škůdců z řepek a dalších rostlin do brukvovité zeleniny (molice, zápředníček, dřepčící). Mšice zelná se již v některých porostech zelí namnožila a způsobuje mírné krnění malých hlávek. Klade květílka zelná, práh škodlivosti překračují třásněnky. Končí období, kdy je možné ošetřit porosty proti housenkám osenice polní, než se trvale přesunou do půdy. S různou intenzitou se mohou objevit housenky můr, bělásků, obaleče hrachového aj.

U některých škůdců zůstávají velké rozdíly mezi oblastmi i různými termíny sázení/setí na jednom pozemku. Škůdci mohou naletovat velmi rychle - je třeba monitorovat 2x týdně na více místech. U atraktivních plodin je účinné zakrytí porostů sítěmi proti hmyzu.

Brukvovitá zelenina - rizikové jsou krytonosci, kteří mohou během jednoho dne dosáhnout počtu až několika dospělců/rostlinu. S nedostatečnou ochranou řepek se počet krytonosců každoročně zvyšuje. Migrace je rychlá, je třeba sledovat porosty několikrát týdně nebo použít žluté misky. Práh škodlivosti přesahují molice, dřepčící, v některých porostech i mšice zelná. Zápředníček dokončuje generaci, budou se líhnout noví motýli, s různou intenzitou bude škodit až do podzimu. Pokračuje kladení druhé generace květílky zelné. Počasí vyhovuje třásněnkám, migrace bude probíhat po celé léto - sledovat hlavně zelí, kde škodí v hlávkách. Mohou škodit housenky můr a bělásků.

Ostatní zelenina - prohlížet rizikové porosty na přítomnost požerků a housenek osenice polní. Pokračuje nálet třásněnek na cibuli a do dalších plodin, vyšší početnost je v oblastech, kterým se vyhýbají srážky. Létá obaleč hrachový, zrnokazi i kyjatka hrachová. Létají různé druhy můr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku.

Rizikové: molice, krytonosci, zápředníček, dřepčící, třásněnky, mandelinka, housenky, mšice, slimáci a další druhy

Zápředníček polní

- v porostech převažují starší housenky a kukly, bzy se budou líhnout dospělci další generace.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu. Zelené housenky jsou na spodní straně listů.

Odchyty do feromonových lapáků na sledovaných lokalitách neodpovídají početnosti dospělců pozorovaných v porostech - nedají se použít k monitoringu.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Krytonosci

- líhne se nejspíše již dominantní část populace krytonosců, na řepkách byla vysoká početnost, **riziko poškození brukvovité zeleniny je velmi vysoké.**

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů. V řapících drobné, kulaté jamky nebo bělavá místa s vajíčky uvnitř. Larvy vyžirají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou.

Nálet dospělců je možné sledovat pomocí žlutých misek.

Ochrana - proti dospělcům před vykladením vajíček. Poškození od larev - odlomení napadených listů při sklizni.

Molice vlašovičnicková

- pokračuje přelet, řepka zasychá, početnost se bude zvyšovat. Někde již listy obalené.

Monitoring - bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé ploše.

Ochrana - v této fázi proti dospělcům před vykladením vajíček (nymfy zatím téměř žádné). Dospělci jsou citliví k insekticidům,

u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být drobné, pokrýt většinu plochy listu, aby molici trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. U hlávkové kapusty a dalších obtížně ošetřitelných druhů, je účinné zakrytí sítěmi.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- škodlivost zůstává lokální, v závislosti na lokalitě a pozemku.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Květilka zelná

- pokračuje kladení vajíček druhé generace, přednostně klade na mladé rostliny.

Monitoring - bílá vajíčka ve skupinách, méně často jednotlivě na kořenovém krčku a na dalších částech rostlin dotýkajících se půdy. Samice kladou přednostně na mladé rostliny nedlouho po výsadbě. Bílé beznohé a bezhlavé larvy na kořenech nebo uvnitř spodní části rostlin.

Ochrana - zakrytí sítěmi, moření sadby. Škodí na mladých rostlinách zničením kořenů (krnění až úhyn rostlin) nebo vžíráním do kedlubnů ležících na zemi apod. V porostech, kde škodí, se provádí ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček. U kedlubnů je prevencí zabránit dotyku konzumní části s půdou - nepoléhavé rostliny.

Osenice polní

- hledat požerky a housenky. Nálet do feromonových lapáků byl místy vyšší, lokálně může škodit.

Monitoring - dospělci odchytem do feromonového lapáku nebo sledovat odchvy ve světelných lapácích na Rostlinolékařském portálu. Housenky bývají ukryté v půdě v okolí rostlin, přítomnost se pozná podle požerků na spodní části rostlin.

Ochrana - proti mladým housenkám, které žerou na nadzemních částech rostlin. Starší housenky zůstávají trvale v půdě, kde se nedají regulovat. Postřik se provádí navečer nebo v noci - housenky mají noční aktivitu.

Třásněnky

- nálet dospělců pokračuje, objevují se i v brukvovité zelenině. Početnost závisí i na množství srážek, které třásněnky redukují. Na méně intenzivně ošetřované cibuli mohou být desítky nymf a několik dospělců/rostlinu.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukrytí mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. U zelí před vniknutím dospělců do hlávek.

Mšice zelná

- pokračuje nálet dospělců, který je intenzivnější než jiné roky (až několik okřídlených mšic/rostlinu). Škodlivost (velké kolonie) se tvoří zatím jen v hlávkách zelí. Při nižším výskytu je reguluje ochrana proti jiným škůdcům a predátorům. Na listech jsou i další druhy mšic.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na spodní straně listů nebo ukryté v srdéčku a hlávkách.

Ochrana - v závislosti na poměru mšic a užitečných organismů. Většinou regulovány ochranou proti jiným škůdcům. Zelí a hlávková kapusta - sledovat účinnost ochrany, použít systémové přípravky.

Mšice

- výskyt mšic na ostatních druzích polní zeleniny nízký, většinou je redukován užitečnými organismy.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na listech, u některých druhů i v půdě na kořenech.

Ochrana - v závislosti na plodině a početnosti. Při vyšším výskytu užitečných organismů upřednostnit selektivní přípravky.

Motýli

- létá kovolessklec gama a bělásci, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních druhů. Ve sledovaných porostech jen vajíčka bělásky řepového, ale housenky žádné.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů. U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Další škůdci

- **vrtalky** - na listech různých rostlin se objevují úzké, chodbičková miny s larvou uvnitř. Většinou neškodí - odlomení listu při sklizni.

chřestovníček obecný - na chřestu hojně dospělci a vajíčka, občas i larvy, někde by

mohly škodit i larvy vrtule chřestové, která je většinou vzácná.

Užitečné organismy

- v porostech se mšicemi jsou nejhojnější slunéčka (všechna vývojová stádia) a

dospělci i mumie mšicomarů. V brukvovité zelenině s početnějším výskytem mšice zelné jsou i larvy pestřenek, ostatní regulátoři mšic jsou vzácní. V porostech s housenkami zápředníčka se vyskytují lumci rodu *Diadegma* - dospělci i kokony.

V některých porostech jsou desítky krytonosců/rostlinu - přilet bude pokračovat

V hlavní žilce i řapících jsou první snůšky krytonosců

Rostoucí kolonie mšice zelné

Pokračuje kladení květilky

Housenka zápředníčka na listu a v kokonu krátce před zakuklením

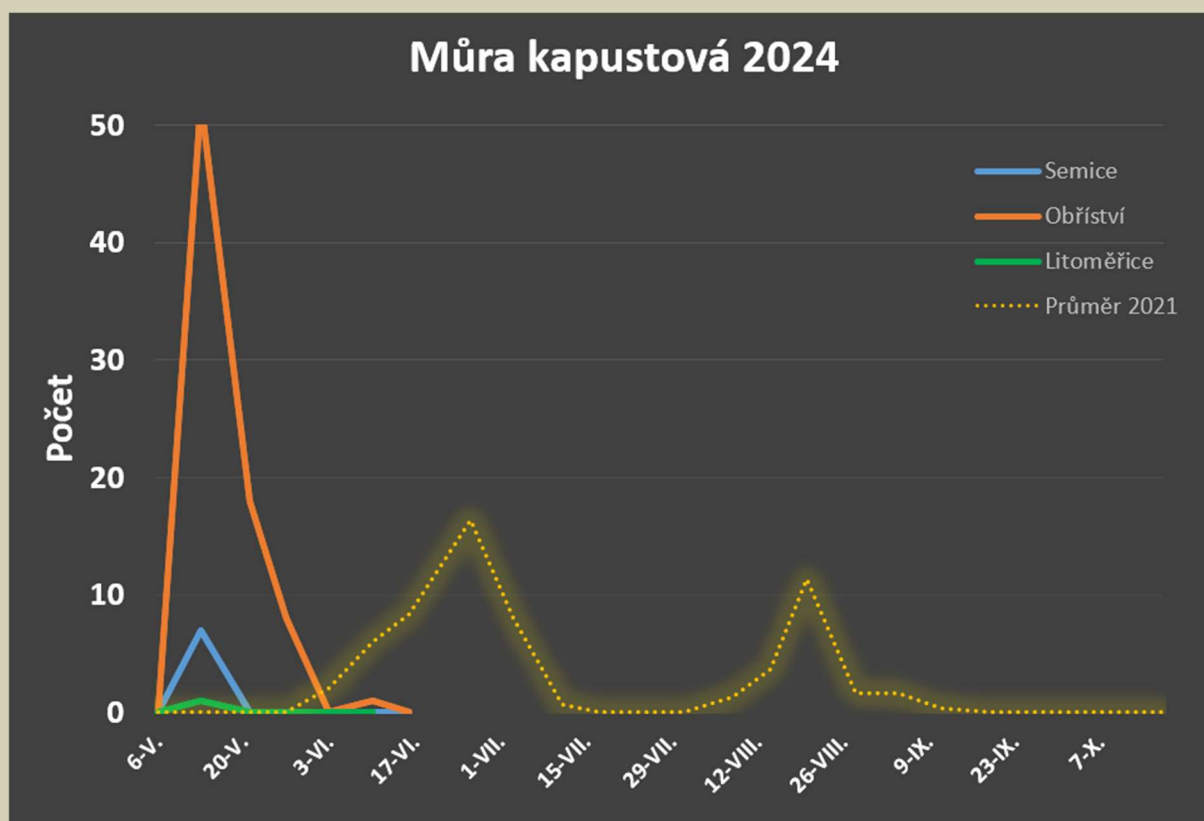
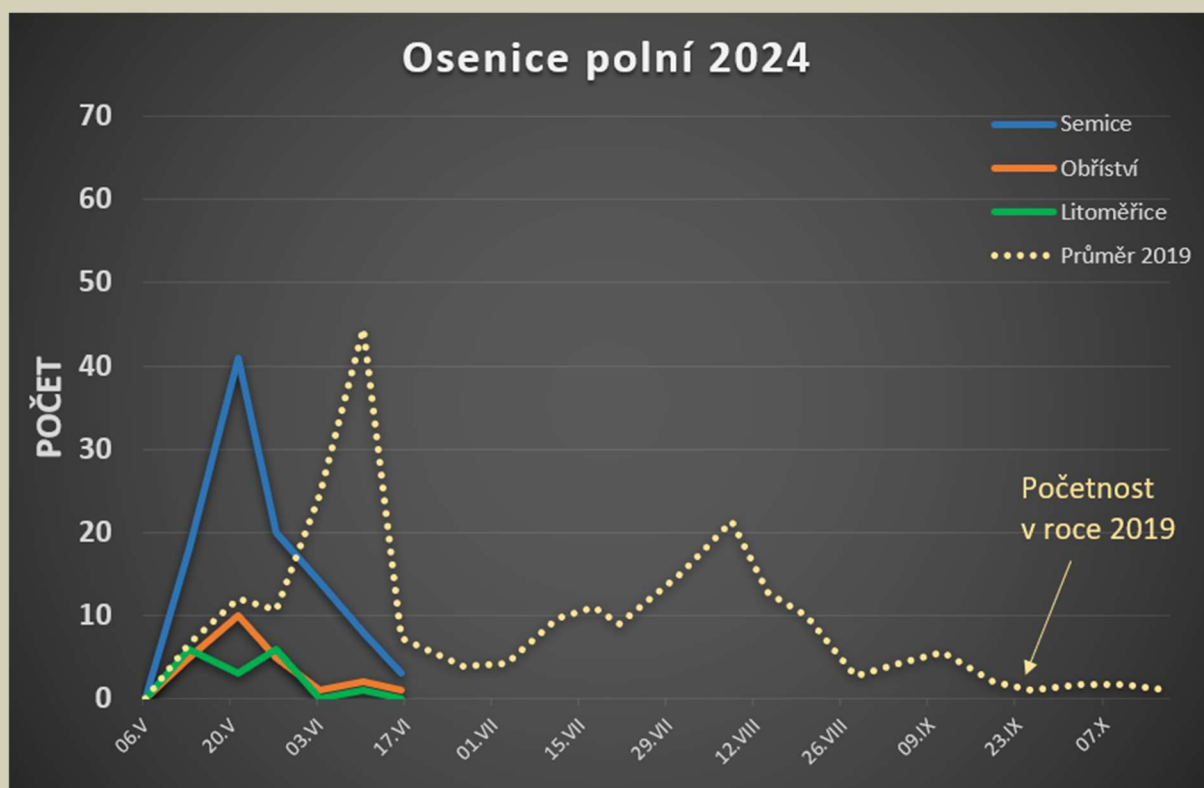
Parazitované kokony zápředníčka lumkem rodu *Diadegma* (uvnitř síťovitého kokonu zápředníčka je šedý kokon lumka)

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- tento týden žádní noví jedinci v lapácích - nepříznivé počasí

Osenice polní - konec letu 1. generace, hledat na rostlinách požerky od housenek

Můra kapustová - mezigenerační obdობí

Zápředníček polní - dospělců méně (střídání generací), let je rozvleklý, pokračuje kladení, početnost housenek většinou nízká

Obaleč hrachový - na některých lokalitách vysoký nálet dospělců do lapáků

